สคค1/43
22 พ.ย 54
11.00 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 1641
วันที่ 22 พ.ย 54 เวลา 10.12

ด่วนที่สุด
ที่ ทก ๐๒๐๔/๕๓๔

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความเห็นชอบแนวทางในการรักษาตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของประเทศไทย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ความเป็นมาและข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขั้นตอนการจองตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม
๒. ข้อมูลตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของประเทศไทย
๓. ข้อมูลการจัดสรรตำแหน่งวงโคจร

๑. <u>เรื่องเดิม</u>

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

๑.๑.๑ การจัดหาตำแหน่งวงโคจรของประเทศไทย

ภายใต้สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศที่กระทรวงฯ ได้ลงนามในสัญญากับบริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ ได้กำหนดเงื่อนไขสัญญาฯ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสิทธิ การจัดสรรตำแหน่งวงโคจร รวมทั้งการนำวงจรดาวเทียมไปให้ประเทศอื่นใช้ ในเงื่อนไขสัญญาฯ ข้อ ๑๐ ถึงข้อ ๑๓ รายละเอียดปรากฏใน **เอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑**

๑.๑.๒ ขั้นตอนการจองตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม

ประเทศไทยต้องการดำเนินการตามข้อบังคับวิทยุของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union-ITU) ที่มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ **(๑) ขั้นตอน A** หมายถึงการจัดพิมพ์เอกสารล่วงหน้า (Advance Publication of Information: API) **(๒) ขั้นตอน C** หมายถึงการประสานงานความถี่ (Coordination) และ **(๓) ขั้นตอน N** หมายถึงการแจ้งจดทะเบียนความถี่วิทยุ (Notification) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑)การจัดพิมพ์เอกสารล่วงหน้า (Advance Publication of Information: API) ขั้นตอนนี้ประเทศที่ต้องการวางแผนใช้ข่ายสื่อสารดาวเทียม จะต้องยื่นเอกสารข้อมูลของข่ายสื่อสารดาวเทียม ต่อสำนักงานวิทยุคมนาคม (Radio Communication Bureau: BR) สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) โดยจะต้องแสดงรายละเอียดของย่านความถี่ที่ต้องการใช้อย่างชัดเจนเพื่อแสดงความจำนงในการจองตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ทั้งนี้ เมื่อยื่นเอกสารต่อ BR แล้วเอกสารดังกล่าวจะมีอายุ ๗ ปี นับจากวันที่ BR ได้รับข้อมูล API (Date of Receive)

(๒) การประสานงานความถี่ (Coordination) ในขั้นตอนนี้ประเทศที่ต้องการวางแผนใช้ข่ายสื่อสารดาวเทียม จะต้องส่งข้อมูลรายละเอียดของดาวเทียมให้กับ BR (โดยการส่งข้อมูลการประสานงานความถี่ สามารถส่งได้ตั้งแต่ ๖ เดือนนับจากวันที่ BR ได้รับเอกสารในขั้น API แต่ไม่เกินกำหนด

/ระยะเวลา ๒ ปี...

ระยะเวลา ๒ ปี มิฉะนั้นเอกสารดังกล่าวจะถูกยกเลิก) จากนั้น BR จะทำการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและจัดพิมพ์ข้อมูลดังกล่าวพร้อมรายชื่อประเทศที่จะต้องประสานงานความถี่ด้วย เพื่อให้ประเทศต่างๆ ตรวจสอบผลกระทบการรบกวนที่จะเกิดขึ้น ซึ่งในขั้นตอนนี้ประเทศที่ต้องการวางแผนการใช้ข่ายสื่อสารดาวเทียมจะต้องประสานงานความถี่วิทยุกับประเทศที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการรบกวนในระดับรุนแรงโดยตรง เพื่อแก้ไขปัญหาการรบกวนที่เกิดขึ้นและแจ้งผลประสานงานให้ BR ทราบ

(๓) การแจ้งจดทะเบียนความถี่วิทยุ (Notification) ในขั้นตอนนี้ ประเทศที่ต้องการวางแผนใช้ข่ายสื่อสารดาวเทียม ต้องส่งเอกสารแจ้งจดทะเบียนความถี่วิทยุให้กับ BR ภายหลังจากการประสานงานข่ายสื่อสารดาวเทียมกับประเทศต่างๆ ได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว จากนั้น BR จะทำการตรวจสอบความถูกต้องและจดทะเบียนความถี่วิทยุลงในทะเบียนความถี่วิทยุหลัก (Master International Frequency Register: MIFR) ทั้งนี้ เพื่อให้ข่ายสื่อสารดาวเทียมดังกล่าวได้รับความคุ้มครองการรบกวนจากข่ายสื่อสารดาวเทียมของประเทศอื่น

๑.๑.๓ ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีการจองตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมกับ ITU จำนวน ๖ ตำแหน่ง ได้แก่ ๕๐.๕ องศาตะวันออก ๗๘.๕ องศาตะวันออก ๑๑๙.๕ องศาตะวันออก ๑๒๐ องศาตะวันออก ๑๒๖ องศาตะวันออก และ ๑๔๒ องศาตะวันออก ที่มีเอกสารการจองตำแหน่งเพื่อใช้คลื่นความถี่ประเภทต่างๆ อาทิ ย่านความถี่ Ku-Band C-Band Ka-Band L-Band S-Band และ X-Band ซึ่งประเทศไทยได้ส่งเอกสารการจองไว้ จำนวน ๒๗ ชุด รายละเอียดปรากฏใน **เอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒** มีพื้นที่ครอบคลุมและมีดาวเทียมใช้งานในตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

ที่	ตำแหน่ง	พื้นที่ครอบคลุม	ดาวเทียม
๑	๕๐.๕ ° E	ทวีปแอฟริกา เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บางส่วนของสาธารณรัฐประชาชนจีน มหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแอตแลนติก	เป็นตำแหน่งที่กระทรวงฯ ได้อนุญาตให้ลากดาวเทียมไทยคม ๓ ปลดระวาง เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๙ และเป็นตำแหน่งที่ครอบคลุมเขตเศรษฐกิจที่สำคัญๆ ซึ่งมีหลายประเทศต้องการจะใช้ตำแหน่งวงโคจรนี้ เช่น ตุรกี จีน บางประเทศในยุโรป เป็นต้น
๒	๗๘.๕ ° E	ทวีปแอฟริกา เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บางส่วนของสาธารณรัฐประชาชนจีน บางส่วนของประเทศออสเตรเลีย และมหาสมุทรอินเดีย	ไทยคม ๕
๓	๑๑๙.๕ ° E	ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย มหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแปซิฟิก	ไทยคม๔ (ไอพีสตาร์)
๔	๑๒๐ ° E	ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย มหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแปซิฟิก	เป็นตำแหน่งเดิมของดาวเทียมไทยคม ๑ ที่กระทรวงฯ ได้อนุมัติให้ดำเนินการปลดระวางไปเมื่อวันที่๑๘ มกราคม ๒๕๕๓

ที่	ตำแหน่ง	พื้นที่ครอบคลุม	ดาวเทียม
๕	๑๒๖ ° E	ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย บางส่วนของมหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแปซิฟิก	เป็นตำแหน่งที่ประเทศไทยไม่เคยใช้ประโยชน์
๖	๑๔๒ ° E	ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย บางส่วนของมหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแปซิฟิก	เป็นตำแหน่งที่ประเทศไทยไม่เคยใช้ประโยชน์

๑.๒ ผลการดำเนินการที่ผ่านมาของกระทรวงฯ

๑.๒.๑ การจัดสรรตำแหน่งวงโคจรให้แก่ผู้รับสัมปทาน

นับตั้งแต่การลงนามในสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน กระทรวงฯ ได้จัดสรรตำแหน่งวงโคจรให้ผู้รับสัมปทานเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจการและการให้บริการวงจรดาวเทียมตามสัญญาฯรายละเอียดใน **เอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓** ดังนี้

๑) ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่ ๑๒๐ องศาตะวันออก

- จัดสรรให้ดาวเทียมไทยคม ๑ เพื่อให้บริการย่านความถี่ C-Band ๑๒ ทรานสพอนเดอร์ ย่านความถี่ Ku-Band ๓ ทรานสพอนเดอร์ โดยดาวเทียมไทยคม ๑ เป็นย่านความถี่แบบ C-Band Regional Beams ครอบคลุมพื้นที่เอเชียตะวันออก และ Ku-Band Spot Beams ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทย
- จัดสรรให้ดาวเทียมไทยคม ๔ (ดาวเทียมไอพีสตาร์) **ต่อมาภายหลังขั้นตอนการประสานงานความถี่แล้วสามารถแจ้งจดทะเบียนได้ที่ตำแหน่ง ๑๑๙.๕ องศาตะวันออก** ซึ่งในปี ๒๕๔๘ ดาวเทียมไทยคม ๔ ได้ถูกส่งขึ้นสู่วงโคจรเพื่อให้บริการย่านความถี่ประเภท Ku-Spot Beams จำนวน ๘๔ บีม Ku-Shaped Beams จำนวน ๓ บีม และ Ku-Broadcast Beams จำนวน ๗ บีม ที่ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทยและบริเวณประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิก

๒) ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่ ๗๘.๕ องศาตะวันออก

- ได้จัดสรรให้ดาวเทียมไทยคม ๒ เมื่อปี ๒๕๓๗ เพื่อให้บริการย่านความถี่ C-Band ๑๐ ทรานสพอนเดอร์ ย่านความถี่ Ku-Band ๓ ทรานสพอนเดอร์ ที่เป็นย่านความถี่แบบ C-Band Regional Beams ครอบคลุมพื้นที่เอเชียแปซิฟิกและ Ku-Band Spot Beams ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทย
- ในปี ๒๕๔๐ ได้จัดสรรตำแหน่ง ๗๘.๕ นี้ให้ดาวเทียมไทยคม ๓ เพื่อให้บริการย่านความถี่ C-Band ๒๕ ทรานสพอนเดอร์ ย่านความถี่ Ku-Band ๑๔ ทรานสพอนเดอร์ ซึ่งเป็นย่านความถี่แบบ

/ C-Band Global...

C-Band Global Beams ครอบคลุมพื้นที่เอเชีย ยุโรป ออสเตรเลีย และแอฟริกา และให้บริการความถี่ Ku-Band Spot Beams ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทย และประเทศในภูมิภาคอินโดจีน รวมทั้งยังให้บริการความถี่ Ku-Band Steerable Beams ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งในสี่ทวีป

๑.๒.๒ สถานะปัจจุบันของตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม จำนวน ๖ ตำแหน่ง ตามข้อ ๑.๑.๓ ข้างต้น ที่มีเอกสารการจองตำแหน่งเพื่อใช้คลื่นความถี่ประเภทต่างๆ อาทิ ย่านความถี่ Ku-Band C-Band Ka-Band L-Band S-Band และ X-Band ซึ่งประเทศไทยได้ส่งเอกสารการจองไว้ จำนวน ๒๗ ชุดแล้วนั้น ขณะนี้ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของประเทศไทยดังกล่าว มีสถานะการใช้งาน ดังนี้

๑) <u>**ตำแหน่งวงโคจรที่ ๗๘.๕ องศาตะวันออก และ ๑๑๙.๕ องศาตะวันออก**</u> ยังคงมีดาวเทียมให้บริการคือ ดาวเทียมไทยคม ๕ และดาวเทียมไทยคม ๔ (ไอพีสตาร์) **สถานภาพในขณะนี้จึงยังไม่มีประเด็นการเสียสถานะของตำแหน่งวงโคจร**

๒) <u>**ตำแหน่งวงโคจรที่ ๑๒๖ องศาตะวันออก และ ๑๔๒ องศาตะวันออก**</u> ทั้งสองตำแหน่งไม่เคยมีการใช้งานดาวเทียม และขณะนี้ยังไม่มีแนวโน้มที่จะใช้งานในระยะเวลาอันใกล้ เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่มีพื้นที่ครอบคลุมบริเวณที่เป็นทะเลแถบมหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งหากจะมีการดำเนินงานจะต้องใช้เงินลงทุนสูงในส่วนของสถานีรับ-ส่งบนโลก ที่ต้องจัดตั้งในบริเวณพื้นที่กลางทะเล อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการสร้างโอกาสในอนาคต กระทรวงฯ ยังคงดำเนินการรักษาตำแหน่งวงโคจรดังกล่าวไว้ด้วยการส่งเอกสารการจองเพิ่มเติมเพื่อรักษาสิทธิในตำแหน่งวงโคจร โดยขณะนี้สถานะของการจองตำแหน่งของ**ตำแหน่งวงโคจรที่ ๑๒๖ องศาตะวันออก มีอายุการจองสิ้นสุดในปี ๒๕๕๖ และ ตำแหน่งวงโคจร ๑๔๒ องศาตะวันออก จะมีอายุการจองสิ้นสุดประมาณปลายปี ๒๕๕๕**

๓) สำหรับตำแหน่งวงโคจรที่มีความเสี่ยงต่อการหมดอายุการใช้งาน และมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการรักษาสิทธิในตำแหน่งวงโคจรโดยเร่งด่วนมีดังนี้

๓.๑) <u>**ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ๕๐.๕ องศาตะวันออก**</u> กระทรวงฯ ได้นำดาวเทียมไทยคม ๓ ไปรักษาสถานะจนดำเนินการปลดระวางที่ตำแหน่งนี้เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๙ และกระทรวงฯ มิได้ใช้งาน จนถูกทวงถามจาก ITU แต่เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๒ กระทรวงฯ ได้แจ้งขอพักการใช้งานชั่วคราวเป็นระยะเวลา ๒ ปี เพื่อรักษาตำแหน่งวงโคจรไว้ จนทำให้มีระยะเวลาสิ้นสุดการพักชั่วคราวที่เดือนตุลาคม ๒๕๕๔ และเพื่อให้มีความมั่นใจว่าจะสามารถรักษาตำแหน่งวงโคจรไปอีกระยะหนึ่ง กระทรวงฯ จึงอนุมัติให้บริษัทฯ ย้ายดาวเทียมไทยคม ๒

/จากตำแหน่ง ๗๘.๕...

จากตำแหน่ง ๗๘.๕ องศาตะวันออก ไปอยู่ที่ตำแหน่ง ๕๐.๕ องศาตะวันออก เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งถือเป็นการกลับมาใช้งานดาวเทียม ณ ตำแหน่ง ๕๐.๕ องศาตะวันออก ต่อมาบริษัทฯ ได้ดำเนินการปลดระวางดาวเทียมไทยคม ๒ ที่ตำแหน่งดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งวิธีการนำดาวเทียมมาใช้งานเพียงระยะสั้นๆ นี้ ไม่ทำให้กระทรวงฯ มีความเชื่อมั่นว่าตำแหน่งวงโคจรนี้ ได้รับการขยายระยะเวลาตามเงื่อนไขของ ITU ออกไปอีก ๒ ปี เนื่องจากประเทศไทยยังมิได้มีดาวเทียมดวงใหม่เพื่อใช้งานอย่างต่อเนื่องที่ตำแหน่งนี้ ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงต่อการสิ้นสุดอายุของเอกสารการจองตำแหน่งนี้ได้ นอกจากนี้ มีหลายประเทศต้องการจะใช้ตำแหน่งวงโคจรนี้ เช่น ตุรกี จีน และบางประเทศในยุโรป อาจแจ้ง ITU ให้ตรวจสอบสถานะการใช้งานดาวเทียมของประเทศไทยที่ตำแหน่งนี้ หากพบว่าประเทศไทยยังไม่มีดาวเทียมใช้งานจริง ก็อาจเสียสิทธิการใช้ตำแหน่งวงโคจรนี้ได้

๓.๒) **<u>ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ๑๒๐ องศาตะวันออก</u>** ได้มีแนวโน้มว่าหากมีการตรวจสอบจาก ITU เกี่ยวกับกำหนดเวลาการปลดระวางดาวเทียมไทยคม ณ ตำแหน่งดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓ แล้วตามกฎข้อบังคับวิทยุของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ ประเทศไทยจะต้องมีดาวเทียมใช้งาน ณ ตำแหน่งดังกล่าวภายใน ๒ ปี **ซึ่งขณะนี้จะครบกำหนดในวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕**

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๒.๑ วงโคจรดาวเทียมเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

วงโคจรดาวเทียมในห้วงอวกาศ และสเปรกตรัมคลื่นความถี่วิทยุถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ที่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมซึ่งสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) ได้มีระบบควบคุมดูแลการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกประเทศทั่วโลก โดยกำหนดหลักการจัดสรรที่ดี และมีสิทธิที่จะเข้าถึงอย่างเที่ยงธรรม ภายใต้หลักเกณฑ์ใครมาก่อนได้ก่อน (First Come, First Served) และหลักแผนงานจัดลำดับก่อน (Priority Planning) โดยหลักเกณฑ์นี้จะให้แก่ผู้ที่ได้เข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งวงโคจรก่อน จะเป็นผู้ได้รับสิทธิส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจรคนแรกก่อนคนอื่น ซึ่งหลักเกณฑ์เหล่านี้ได้รับการคัดค้านจากประเทศกำลังพัฒนาที่ขาดแคลนเงินลงทุนเพื่อใช้การพัฒนากิจการอวกาศ และระบบนี้ได้เอื้อประโยชน์ให้แก่ประเทศมหาอำนาจในการผูกขาดการใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศ

๒.๒ ประโยชน์ของดาวเทียมสื่อสาร

สำหรับการพัฒนากิจการอวกาศของประเทศไทยเพื่อใช้ประโยชน์จากวงโคจรดาวเทียม และสเปรกตรัมคลื่นความถี่วิทยุได้ดำเนินการมายาวนานนับเป็นเวลา ๒๐ ปี ภายใต้การให้สัมปทาน

/แก่ภาคเอกชน...

แก่ภาคเอกชนเพื่อดำเนินการกิจการสื่อสารดาวเทียมภายในประเทศ ในรูปแบบ Build Transfer Operate-BTO ซึ่งนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ประเทศไทยมีดาวเทียมไทยคม ๑-๕ ซึ่งเป็นดาวเทียมสื่อสารและใช้ประโยชน์ในการสื่อสารหลายรูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารผ่านดาวเทียมแบบประจำที่ (Fixed Satellite Service) การสื่อสารผ่านดาวเทียมแบบเคลื่อนที่ (Mobile Satellite Service) และการให้บริการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (Broadcasting Satellite Service) ซึ่งทั้งสามประเภทของบริการจากดาวเทียม ได้มีการนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพาณิชย์ในด้านต่างๆ ได้แก่ การพยากรณ์อากาศ การสื่อสารระหว่างประเทศและพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลทั้งในและต่างประเทศ การสำรวจทรัพยากร และการติดตามและกำหนดตำแหน่งบนโลก การสื่อสารทางเรือ การสื่อสารทางการทหาร รวมทั้งการสื่อสารในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ ดังนั้น จึงเป็นที่ตระหนักแล้วว่าการให้บริการสื่อสารผ่านดาวเทียมมีคุณประโยชน์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่ประเทศไทยได้นำมาใช้สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศไทย อีกทั้งสื่อสารโทรคมนาคมได้เอื้อประโยชน์อย่างมหาศาลต่อประเทศ และประชาชนที่ทำให้ได้รับบริการสื่อสารโทรคมนาคมได้ครอบคลุมในทุกพื้นที่อย่างรวดเร็วและสามารถลดช่องว่างทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นบริการสื่อสารที่ให้การสนับสนุน และสามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม ได้แก่ นโยบายบรอดแบนด์ของประเทศไทย นโยบายการพัฒนาโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้ง การพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมยุคที่สาม ฯลฯ เป็นต้น

๒.๓ กฎหมาย และนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ ได้กำหนดให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติที่ต้องมีการดำเนินการโดยให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะอื่น และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

๒.๓.๒ นโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ได้มีนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ ๑) การพัฒนาโครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคมพื้นฐานให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการสื่อสารอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ประชาชน และองค์กรต่างๆ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารและความรู้ได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการพัฒนาบริการสื่อสารที่ทันสมัย และ ๒) นโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทั้งในด้านซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ โดยสนับสนุนการวิจัยพัฒนา รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในภูมิภาค

๒.๓.๓ แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๔ ของรัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายในเชิงนโยบายเพื่อให้มีการดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจการอวกาศ คือ ๑) การเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโทรคมนาคมให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ๒) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหาร และบริการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึง ๓) การสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นจะต้องพิจารณาเพื่อใช้ประโยชน์จากตำแหน่งวงโคจร และสเปรกตรัมคลื่นความถี่วิทยุเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมในการสนับสนุนระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐบาลได้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมทั้งแนวนโยบายแห่งรัฐให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

/๒.๔ การผูกขาดของ...

๒.๔ การผูกขาดของผู้ประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ประกอบการกิจการดาวเทียมรายเดียวภายใต้สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ ซึ่งได้กำหนดความคุ้มครองการประกอบกิจการตามสัญญาดำเนินกิจการสื่อสารฯ ระยะเวลา ๘ ปี นับแต่วันลงนามในสัญญาเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ ที่สิ้นสุดระยะเวลาการคุ้มครองเมื่อปี ๒๕๔๒ แล้ว โดยที่ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญได้กำหนดเงื่อนไขการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมให้แก่ผู้ประกอบการด้านโทรคมนาคมที่ขอรับใบอนุญาต ให้ใช้คลื่นความถี่ผ่านดาวเทียมจากผู้ประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารของประเทศเป็นลำดับแรก ซึ่งหากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขนี้จะต้องให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนั้น จึงเป็นข้อจำกัดของการประกอบธุรกิจในเชิงพาณิชย์ของผู้ให้บริการระบบสื่อสารโทรคมนาคมในประเทศ เนื่องจากขณะนี้ไม่มีผู้ประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารรายอื่นๆ ที่เป็นทางเลือกในการให้บริการ จึงเป็นผลให้เกิดการผูกขาดในด้านราคา รวมทั้ง ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนค่าบริการที่สูง และได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในฐานะผู้ใช้บริการที่ต้องเสียค่าบริการในราคาแพง นอกจากนี้ พื้นที่ของประเทศไทยบางแห่งมีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ รวมทั้ง ข้อจำกัดอันเนื่องมาจากเงื่อนไขทางกฎหมายเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการขยายบริการโครงข่ายภาคพื้นดินเพื่อให้มีบริการได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้ต้นทุนการให้บริการในพื้นที่ดังกล่าวมีราคาแพง และรัฐไม่สามารถดำเนินนโยบายการพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๕ ความจำเป็นที่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ในการนี้ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงได้พิจารณาและเล็งเห็นความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการรักษาตำแหน่งวงโคจรของประเทศไทยที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นของประเทศอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่สามารถให้ประโยชน์ต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ คือตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ณ **๑๒๐ องศาตะวันออก และ ๕๐.๕ องศาตะวันออก** เนื่องจากตำแหน่งวงโคจรทั้งสองแห่งดังกล่าวมีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นเขตเศรษฐกิจของโลกในบริเวณประเทศที่มีเขตที่ตั้งในทวีปเอเชีย (เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และบางส่วนของสาธารณรัฐประชาชนจีน) ทวีปออสเตรเลีย ทวีปแอฟริกา รวมทั้ง มหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแปซิฟิก ที่มีประชากรซึ่งยังมีความต้องการใช้ระบบสื่อสารโทรคมนาคมจากการสื่อสารผ่านดาวเทียมเนื่องจากข้อจำกัดในด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ ตลอดจน เป็นพื้นที่ที่มีความยุ่งยากในการที่จะใช้โครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคมภาคพื้นดิน ซึ่งระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะทำให้ประชาชนผู้รับบริการในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดนั้นสามารถมีทางเลือกในการใช้บริการสื่อสารได้ ซึ่งหลายๆ ประเทศในบริเวณพื้นที่ที่ครอบคลุมดังกล่าวต่างพยายามที่จะลดช่องว่างทางด้านดิจิทัลให้แก่ประชาชนในประเทศของตนเองด้วยการใช้เทคโนโลยีดาวเทียมที่สามารถรองรับการให้บริการได้โดยทันที และมีความสะดวกรวดเร็ว

อนึ่ง การที่กระทรวงฯ ต้องนำเสนอเรื่องนี้สู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากการจัดสร้างดาวเทียมสื่อสารนั้นจะใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ ๒-๓ ปี ซึ่งหากมิได้ดำเนินการกำหนดนโยบายใดๆ อาจจะทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการรักษาตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่สำคัญๆ ได้ แต่หากรัฐบาลมีความชัดเจนในนโยบายการดำเนินงานที่แสดงเจตนารมณ์ว่าจะดำเนินการจัดให้มีดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทยเพื่อใช้ประโยชน์ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมตำแหน่งดังกล่าวแล้ว จะมีผลให้กระทรวงฯ

/สามารถดำเนินการ...

สามารถดำเนินการเจรจากับ ITU ได้ว่าขณะนี้รัฐบาลไทยได้มีแผนการดำเนินงานในเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ซึ่งจะช่วยทำให้การรักษาตำแหน่งวงโคจรในครั้งนี้เป็นไปด้วยความราบรื่น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการรักษาตำแหน่งวงโคจรที่เป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในครั้งนี้ได้ต่อไป

๓. ข้อเสนอและความเห็นของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในการนี้ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้พิจารณาแล้วเห็นว่าตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่ **๑๒๐ องศาตะวันออก และ ๕๐.๕ องศาตะวันออก** ถือเป็นตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญกับความมั่นคงของประเทศไทย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้น จึงเห็นควรขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในแนวทางเพื่อรักษาตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมทั้งสองตำแหน่ง ดังนี้

๓.๑ **ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ๑๒๐ องศาตะวันออก** มีพื้นที่ครอบคลุมประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย มหาสมุทรอินเดีย และบางส่วนของมหาสมุทรแปซิฟิกซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญ รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากย่านความถี่เพื่อความมั่นคงของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นควรเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อให้มีการจัดหาดาวเทียมสื่อสารที่มีย่านความถี่ต่างๆ เช่น KU-Band C-Band X-Band หรืออื่นๆ ที่เหมาะสม โดยเห็นควรให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัด ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน การจัดทำคำของบประมาณเพื่อการลงทุน โดยให้ดำเนินการจัดหาตามระเบียบการจัดซื้อของหน่วยงาน ซึ่งจะดำเนินการได้รวดเร็ว และสามารถรักษาตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมในตำแหน่งนี้ได้

๓.๒ **ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ๕๐.๕ องศาตะวันออก** เห็นควรให้ดำเนินการจัดหาดาวเทียมด้วยการให้สัมปทานภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อใช้ประโยชน์ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมตำแหน่งนี้โดยเร่งด่วนต่อไป

๓.๓ ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กระทรวงฯ จะเร่งรัดการดำเนินงานโดยทันที และจะรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบความก้าวหน้าภายใน ๔๕ วัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจุติ ไกรฤกษ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
สำนักกิจการอวกาศแห่งชาติ
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๘๖๑
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๐๒๗